

СОЦИАЛИСТИК ЧАРЫШТЫН МУРНАКЧЫЛАРЫ

Бизимдин алты заводунун сапат даарар цехинде быжыкчылардын өрөөндө ажилдгы хаймышкынын чоруп турарын анда кирген кижиле көрүп каар. Мыда быжыкчылар бригаданы ажылдап турар.

Ол бригада болунун мурнакчы ажил-биле чүгө цехте эвес, харын заводтун коллективинде база сурагдыг. Бригаданы хоочун быжыкчы Петр Федорович Юрий удуруп турар. Бо чылдын баштайгы кварталдын бүдүрүлгө планын ажыр күтүүдери дөш алты заводунун коллективинде калбарган социалист чарыштын этелекчи болган быжыкчылар бригаданы эки түнөөлөрүн чедип алган.

Бригаданын күш-ажылы чедипкени оң удуруучуу эш Юрийн ажилы-биле ханы дообалыг. Шынап-ла оң ундуг болуру чөп! Ажылдың кыдыг-даа уячостогунга ажилдың чедипкенин күш-ажылдың шын организациалык, ажилчыларын деминг кады ажалда-жылгазындан, күш-ажылдың сагыгга чүрүмүнүн быжымдан болган оңу удуруп турар кижинин ажилчынын инициативасындан улуг хамааркыр. Дуружгалыг бригаданын азы мастериниң ролу мынчангаш улуг ужуру-лузуг.

Ажылдың удуруучуу кижинин мындыг чутула мөзү-шылары быжыкчылар бригаданы эш Юрийде бар. Ол болунун бригаданын кижиптеринин ажилды бүдүрүчүлүг кыдыр таарыштыр тургускан. Бир кизи хроми херип, бир кизи оңу быжа шыкыл, а өскөлөрү—кешип турар. Быжыкчыларын ажилында кол болгаш чутула чүгө болза—чигет материалын камныг чарыгдары болур. Мынчангаш бригаданын бүгү кижиптерини боттарынын күжүн чигетти—хроми, сапог удурууну сантимерти бүгү гүндө камнаарыкча сагып салыр турар.

Иччарага оларын оң чүтүлүү хаас барбайш турар. Чүгө дөргө камнап алынган сантимердин дециметрлер күтүстүр, а 67 дециметр бир хром ичек болур. Бригада бо чылдын баштайгы ийи айларында бешин каш метр хром алгыны камнап алган. Эш Юрий сапог даараар цехте 1937 чылдын өгө-

леп ажылдаан. Бо үениң дүрүзүндө ол болунун мергежөн ажилы сапог даарачкынын, а оон соонда быжыкчынын профессионалын үр чылдыг практиктиг ажилынын дүрүжгалыгы-биле байлгыткан.

Ол болунун дүрүжгалын кады ажилдап турар эштеринге чуталаан берип, оларын мурнакчы кижилер болурунга бүгү аргалары-биле дуулаажын турар. Эш Юрий эртен үенин дүрүзүндө болууну ынак ажилы—сапог даарачкыныга болгаш быжыкчыга дыка хөй чаа кадрларын болууну хөрсөнни бедик мергежилдиг мастерлери кыдыр кижилектен. Оон өөртөкөн кижилери ам бүдүрүлгөн мурнакчылары, мастерлери болгаш бригаданыр апарган.

Ол болунун мотог чөп күш-ажылы дөш каш удаа шапнаткан. Хоочун мастерини хөрсөн ТАР-нын «Күш-ажыл ордени» болгаш Совет Чаактын медалдары ваастап турар. Ол, эртен чылын «Чүгү Улетпүр Министерство-нун шыгарачкы» деп төрөк демдө-биле база шапнаткан. СЭКП обкомунун, облүкөөмүнүн болгаш өскө-даа организациаларын хуңдула бижиктери-биле каш удаа шапнаткан.

Алты заводунун коллективиниң кижиптерин болууну чүтүлүгү ажилчы-ли Петр Федорович Юрийн эртен сонгулдаарга Кызыл хоорай Советтин депутаттыга бир элсекти-биле сөгө-гаанар. Коллективин оң улуг идегеллик дуружгалыг бригадир болууну мотог чөп күш-ажылы-биле харымал, сонгу-чуларын чыгын төлөпкү күтүс-дип турар.

Бешин беш чылдын доостур чылы—1955 чылдын бүдүрүлгө планын хуусаа бетинде күтүсдир дөш коллективте калбарган социалист чарыкка кирген, эш Юрийн бригаданын азыра, февраль айларын бүдүрүлгө планын ажыр күтүсөткөн, а ол болу—январь планын—137 хуу, февралын—171 хуу күтүсөткөн.

Быжыкчылар бригаданы ам май 1-ге чедипкенин ужураары-биле чаа, бедиктен хуулааны ап алган сорук кирипкенин ажилдап өгөлөөн.

С. САНДО.

Воронеж. «Воронежсельмаш» за-вудтун коллективни СЭКП ТР-нын январь Пленумунун шийтпирлерин күтүсүшпашан, кедэ ажил-агыйнын чыгыларын күтүсдир дөш улуг өдүрүшкүн-биле ажилдап турар. Воронежтин машина туудучулары бо чылын эртен чылдын дөңгөлө-биле алырга, тараа арыглар маши-наларын бүдүрүшкүн 40 хуу күтүсдир дөш ажилдап турарлар. Ол машиналарын бүдүрүшкүн тала-зы-биле февральдын планын коллек-тив 109 хуу күтүсөткөн.

Чурукта: чылды цехиниң кол конвейеринде тараа арыглар маши-наларын өткөшкени. Слесарь В. П. Киченко механизминн приводаларын тургузуп турары.

Фото А. Зенинни. СЭТА-нын фотохроникасы.

Малдын ажалгазын экижидер

Малдын өзүделдиг болгаш бедик продуктул болуру эки шынааркы чыгыг оран-савадан улугу-биле хамааркыр. Илди түрбүлэ Бай-Тайга районун «Мур-накчы» кедэ ажил-агый артелиниң инек фермасында байдал багый.

Калхотун сувай инек малдап турар коммунист эш Доскаар малдын олар-сугданын өдөк-өкчөгүн таарыштырбайш турар. Инектерин кадырч чокка өдөржө эки үндүрүткөр, калхаларын өдөк-көрсөнни контырып алгаштарындан калхаларын шити дожаанын доңуп калган, мал кийрер арга чөк болган.

Эш Доскаарнын ажилыга харымсагга чотундан каладында инектери хэр кырында кыштап, күш дөңгөлө баксырап турар.

Н. ПАВУ.

«Шынын» материалдарын изи-биле

«Кинону көөрүн күзөп турар»

Бо чылдын январь 11-де үнгөн № 7 (3201) «Шынга» Чаа-Хөл районун «Тилек» кедэ ажил-агый артелинде кино үмөйи турарын дугайында пар-лактынган корреспонденткада айтыкан факт шын болган, кино үндүрүлгөн экижидер талазы-биле темчелерин алган деп, областын култура өргөлди реда-кцияга дыңваткан.

Мындыг чаңчылдардан дүргөн уштунар болгаш ову моон соңгаар болдурбас

(Редакцияга келген чагаалардан)

Безиниң ажил-ишчилериниң култур-луг негеделин хандырар талөөдө, кедэте полт-кижипидегил суртаал ажилдарын болгаш кинону, радиону, юм пропаганда-зын дөш култура-массалыг ажилдарын өскө-даа хөндүрлери күтүсдир дуга-йында партия болгаш комсомол организа-цияларын база култура-чырымшы-лын албан черлериниң ажилдагылары-ның мурунда СЭКП ТР-нын сентябрь, март-февраль болгаш январь Пленумнары улуг сорулганы салган болгай.

Бо сорулганы амдылар кырынга бот-тандырар талөөдө, бүгү күштү өчө салып, шийтпир ажилдар ужуруг турбүжө бистин областын ынак хөй районнарында чонга кино көрүлгөн болгаш кедэ клуб-тарын, библиотекаларын ажилдарында улуг четиестер бар болуп турар. Бо дуга-йында ажилдың багыт чоруп турарын четиестерин илереткен чагаалар бистин областын ыраак, чокк районнары бижик-ти активтерден редакцияга үрүлчү көзөп турар.

Эрг-Барлык болза Барын-Хемчик рай-онунун эй хөй чуртаачкыны сүмүлү болу-тур. Чүгө «Болшевик» колхозтун төвү—Ийтыла суур бешин 500 ажыг чуртаач-кыныг. Мында кино мыда хаа келтирер, эртен 1954 чылдын дугурунда чүгө ийи катал көзөр кино келген. Иччал-да-да о кинолар көрүчүлерин сонугу-галын хандырар шыдаван. «Марит» деп кинону өөрү-биле 100 ажыг кижиге билет салган. Кинону чүгө 2 көжөгөн дооступ турда хөндөткөн мотор үрелген. Кинохемчик эш Мотар моторуну кылып чадаш, каш конулардан дейш чөшп келген кинону үндүрерин аазааш, көрү-чүлериң өкшөкчөн эгидин берейин район төвүнчө чаа чаныпкан. Сөөдүндө эш Мотар дейш берейин кург аазаашкын кыл-ган. Оон соонда үш ай хире эрткенде кинохемчик эш Николай «Улусу талент» деп кино аккалган. Ол база-ла орта үн-жөөн. Болган чок-ла дөңгөлө үстү бөөр. Чамдыкта эранда чүрүк кууд баштай-да берилгээр. Мындыг багыт чыргалыг таарылгалардан чыгыс кино үш көжө улаштыр арай боорда үгөн. Шынында «Болшевик» колхозтун төвүнчө турум кино тургузар ужуруг.

Чокта чаа Чаа-Хемнин «Комсомол 30 чылы» колхозга «Соок далай» деп чаа уран-чечек кино келген. Чаа кинону көр-түп далайын көрүчүлөр билет салар кассага чүрүм бөзүлүп турганнар. Кас-са ажилчылары билек кино чериниң ажилдагылары болгаш кассириниң та-ныш-көрүш кижилери артык экижөн бүдүү чылбыртын киргизген дыка хөй билеттерин алган баргылааннар. Ичча-гаш мынан тургузулган каш-ла кижилер билет алгылаан. А артыкнарынга билет шүүт чедипшөй барган.

Бо чылдын февраль айда Барын-Хемчик районун «Ленин орду» колхозга Кызыл-Мажаалы суурдан важер кино чедип келген. Кинохемчик Иван Иванович Сорен-кин дөрсөн келген доронала кыдыр-лаа чарал-чокка кинону булуг үндүрүткөр аргалыг болган. Эш Соронко көрүчүлөү ажилына баз чаргыт организастаар арга-лыг машиналар улуг улетпүр болуп шы-лаар» деп В. И. Ленин өөрткөн (Чогаал-дары, т. 32, арын 434).

Улуг Ленинниң айтышканын ажил-дугула болдурбушан, нитиледиң дөңгүлдезиниң объективтиг хоюлдарын барымдалашпашан, Коммунист партия чурттуг социалист индустриализаци-анын планын ажилдап кылган. Ол планын кол эвенюу болза, аар улетпүрү бүгү хөмчөлөр-биле хөжүдери, мынчанга анаа үндөжөөн улус ажил-агыйнын техниктиг реконструкциязы болуп турган.

Уластуң дайышлары—тронкистер, бу-харичилер, буржуа националистер бол-ган өскө-даа өжөнөшөк илеттер чуртту хөндөжөөн Ленинниң орундан капитализмин эгилеп тургузарын орууча аңдара тударын орадыкы тур-ганнар. Барыны өздиг оппортунистич дүжү берилгелер болгаш өсөрүмчүлөр «шө-таавы» индустриализацин чорударын санадан турган болгайлар. Олар аар улетпүрү колдыр хөжүдериңе удуруланы, аар улетпүрүң хөжүдөжө-нин темптерин өжүмүлүп тур-ш, чык улетпүрүң өзүдөжөн шапкыч-дар деп турган. Дайыштар бистин чур-тувусту капиталист хурөөжөөшканын мурунда бөө-чөкөк чок артырар каарын күзөп турганнар.

И. В. Сталинга баштанга Төп Комитет-тин удурулгалы-биле Коммунист пар-тия бүгү-ле чууун-базын өскөрүмчүлөр болгаш дүжү берилгелери чыг-лашпашан, Ленинни камгалан арган бол-ган социалист индустриализациа, бистин чуртувуска социализмин тургуза-рыңче шийтпирит уланымшыкын ала-ган.

Совет улус дайы мурундагы бешки чылдарын дугурунда партиянын ажил-дан кылганы социалист индустриализа-цияны болгаш кедэ ажил-агыйның кол-лективизацианын планын чедипкенин боттандырган болгаш социализмин тургускан. Бо планын амдырагга бот-тандырганнын түнөөлөдө бистин Тө-роон чуртувус бурнугаар калчар-лаа

ни киноже кийрерде оларын анаа-ла ак-шанын алган, билет берейин кийрпкен.

Чөөн-Хемчик районун «Коммунистиче орду» колхоз дөргө, областын бир улуг колхозтарын бөрсөн болгай. Колхозтун төвү—Чыраа-Бакы суурда турж кино бар. Ол кино келжөжөгөн 6 шакта док-таалал үнүп турарындан аңгыда улуг-хүн санмында-ла хуңдусунун 12 шакта база үнүп турар. Мындыг болза-даа мында 6 шактын кинонуң үнүп турары көңүл чаркынчтыг байлаа. Чүгө дык, 13—16 хар чедир пазымыг бичин уруглар улуг улугу-биле катал алурустар. Калж кино үнүп турар үлө оларын мыг-дааш илг-көөнниңе улуг көрүчүлөр чүтү-лаа дык-наар аргасок болуп, база олар көрүчү-лөр мурунга туруп алгаш кинону орта көрсөткөн. Мынчангаш улуг-хүндөн аңгы хүннерде уруглар сеансыларын организа-тан болурунун аргазы бар турла-да бо чортуу колхоз баштаар чери болган мыда кинохемчиктер чуталаан көрөйин турар.

Ол мынкан чамдык улуг пазымыг кыргы-нарыны шийткен кинону чүгө каас ча-рыш чуртувурин сонугап көрсөн аңгы-да мында чүтүп дугайын чуталаан, көрү-чүлү турар дөрсөн эки билейин турар кө-рүчүлөр хөй. Мынчангаш оларын орту-аңгы кино дугайында суртаал ажилын сөрүлүп, мыда чүтүп дугайын чуталаан, көрүчүлү турарында оларга очулуру бөөри чутула негетинип турар.

Кино көрүчүлериң четиестери-биле чергелештир районнарың култура ба-жынарынын, кедэ клубтарын, библио-текаларын ажилында улуг четиестер бар.

Токунуң Сымты-Хемде кедэ клуб тур-густула-ла алаан каш чылдар эртен. Ол клубтун өргөлчөжүн Биче-оол, кедэ Со-вет даргазы эш Серек-Доржу олар клубтун сөптөгөн кыдыр-даа өскөн салбайн турарындан сөөлү үлө клуб ажилдап үнөп чыган туруп турар. Эртен чылдын төвүнчөдө клубтун өргө-шканын хат дүжүр шаап каарга суурнуң чуртаачкылары оңу, оттулук доостан, Эрг-вен чылын клубтун сөптөгөн хөндө-лөрү-биле бөт-өваалда үндүрүлгөн дыка хөй ашканы көргөн турган. Шынында оң сөптөгөн кылган-даа чүгө чок, ол ашканы кайнаар чарыгааны билдикмес. Кышкы үлө клубтун соок болганындан мыда кино болгаш култура-массалыг ажилдар чорбайш турар.

База-ла Току районун «Май 1-зи» колхозтун кедэ клубунун өргөлчөжүн комсомолчу эш Саидан клубтун ажилын экижип, оңу колхозчуларын култур-луг даштанамыгынын одаа болдуруп шыдавын турар.

Чөөн-Хемчик районун Хөндөргөйе кедэ клубтун өргөлчөжүн эш Шырап клубга култура-массалыг ажилдарын чорудар талазы-биле кыдыр-лаа ажил кылган турар. Клубтун оон хөндөжөө-ринден шыдыра, даалы, доңдулдуур, кантолин дөш дыка хөй чүлүлөр үрелген. Артык оон хөндөжөөлөрү клуб өргөлчө-жүнүн бажынында чыгып турар. Оон хө-

ндөжөөлөрү садыр-биле клуб өргөлчөжүн болгаш сүмү Советиниң даргазы аш-ка-хөрсөнни банкыдан үндүрүп алган, чо-гум оңу кайнаар чарыдан турары бил-дикмес болуп турар. Мынчангаш чыл-дын чылында клубга стол, сандык, шкаф чаздыр дөш 400 рубулын сүмү даргалы эш Чигир-оол районун култура килдизинден үндүрүп алган. Шынында клубга кыдыр-лаа чүлүлөр кылдыртпашан. А ол ашканы эш Чигир-оол боду хуузунда ажилдап алган.

Бай-Тайга районун Бай-Тал кедэ Со-ветте библиотека эки ажилдап турар-лаа мыда тыва дык кырында литература номнары кончуг өвөш. Тыва дык кырында парлактынган хөй-хөй номнары кол-хозчулар номчурун четиестей мыан тур-бөжө. Бо дугайында ол библиотеканың өргөлчөжүн эш Чечек районун култура килдизин хөй катал дөңгөлө кийрп тур-лаа оң күтүсөдөжөн мынчага чедир чөк.

Районнары кино көрүгүлгөшүн, кедэ клубтарын, библиотекаларын чөт-төс ажилдарын дугайында чүгө чүгө чыгыс катал эвес, чыл-бүрүдө-ле бо-луп турар чүвө-дир. Бо четиестерин каталтанын турар чылдагаанын дөргө-чө, чер-черде партия, совет, комсомол организацыйаларын болгаш районнарын култура килдизини четиестерин дарып узуукаар дугайында хөмчөгөн багай ап турарындан төдөргай хамааркыр. База районнарын култура бажынарынын, кедэ клубтарын, библиотекаларын кышка удр сөптөгө, бөлөктөйин чедир кылбашкында кол-ла хамаарылгалыг. Чи-жө, Чаа-Хөлдүн култура бажынын эртен чыгыс сөптөгөн чедир кылбаш-кындан бо кышын анаа култура-массалыг ажилдар болгаш кино көрүгүлгөжүн кончуг ховар болуп келген. Харын-да январь айда анаа кино көөрү дыка бөрсө, соок болуп турган. Ол мынкан Бай-Тайга районун Мугур-Асында кедэ клубтун олар мыж үндөгөннен бо кышын ды-ла хөй айларын дугурунда кино болгаш култура-массалыг ажилдар база-ла ба-гай келген.

Чыл бурунун мындыг чаңчы болуп турар четиестеринден дүргөн чайлап, оңу моон соңгаар болдурбас талөөдө; чонга кино көрүгүлгөжүн экижип, култура ба-жынарынын, кедэ клубтарын, библио-текаларын кышкы удр бөлөктөй баш буртуукаар хымчактык эки чөрдүп база кедэжын ажил-ишчилериниң култура-луг негеделин хандырар, оларын ортузуна кино көрүгүлгөжүн болгаш култура-массалыг ажилдарын күтүсдир партия, ком-сомол организациаларын болгаш кул-тура-чырымшыкын албан черлериниң ажилдагыларындан улау-биле негетинип турар.

***

Допчулаалы эштер, А. Шутдур-оол, А. Бөрбө, А. Арчыла, И. Белик-Сенги, К. Бороннай, Н. Тамба, Д. Маалыр-оол, Д. Дамдин С. Сайлан-Маалыр оларын чагааларын бөзүлүп кылып тургускан.

Колхозта часкы хову ажилдарынга белеткел

Улуг-Хем районун Маленков атында кедэ ажил-агый артелинде часкы тары-тага белеткел ажилы организастыг чоруп турар. Тараа култураларын 1800 центнер үренин белеткелер планын тургаш 2810 центнер үренин белеткөөн. Дартофель үренин 100 центнери, но-гаа култураларын үренин чег-чөп-биле белеткөөн.

Бову бригадасында 5 көзөк черлерде тарагларын, 3 көзөк черде сөптөгө мастеркааларын кылган. Колхозтун тарыгга ажилдагылар кедэ ажил-агый ма-шиналарын, динг тыртар күш дерилгө-зин бүртүп-биле сөптө белеткөөн.

Тарыгта шөдөрүндө 50 тонна мал өдөж, 10 тонна хууду, 10 центнер буш

өдөж белеткел төккөн. Тус черин үдө-бренин тарыга шөдөгө белеткөө-ринге колхозчулар Балдан, Төмүр-оол, Айбал-оол болгаш Кара-кыс олар өңдө идепшөй киржиң, ажил норманын ажыр күтүсөдип турарлар.

Отороң бригаданы тарыгга база багай эвес белеткенин турар. Эш Ангаланга удуруган 20 кизи составтыг бир бөдүк 40.000 центнер саважыгаштары кылганар. Оларын шийткен шитер Күшту-лан, Маалыр-оол, Дары-Док болгаш Час-калмаа олар чөптөгү саважыгаштар кылдыра мергежил бедипшашан, ажил норманын хүн бүрдүлө 120—150 хуу күтүсөдип турар.

СУМБҮР.

Аар улетпүр—улус ажил-агыйның бүгү адырларының хөгжүлдезини үндезини

Совет улус Коммунист партияның удурулгалы-биле төөгүлү сорулганы — социализм нитиледиң тургузушунун дөрсөн болгаш коммунистиче чорту шийткөөшкенин боттандырып турар. ССРЭ-нин хөгжүлдезиниң бешки беш чыл планы чедипкенин күтүсөдип турар. Улус ажил-агыйнын бүгү адырларын хөгжүлдө бедик темптер-биле үргүчүлөп, оларын техниктиг дөңгөлө бедип, ажилчы чоннарын чагай байдам бол-гаш бистин Төрсөн чуртувустуң култура-зын өзүп турар.

Бистин чуртувустуң коммунистиче чай-тымыш чок шийткөөшкенинде чутула роль социалист экономиканын үндөшпириниң үндезини, бистин Төрсөн чуртувустун күчү-шыдынын болгаш камгалы күжүнү, ажилчы чоннарын амдырачкы дөңгөлөчү чыгыш чөк көдүрүшкүнүнү үнөп дөүр болур аар улетпүрге ха-мааркыр турар.

ААР УЛЕТПҮРҮ БИРГИ ЗЭЛЧЕГДЕ ХӨГЖҮДЕРИНИН ОБЪЕКТИВТИГ ЧУГУЛАЗЫ

Совет өргө-чарыгарын баштайгы чыл-дарында-ла В. И. Ленин социализм тур-гузушкунун дугайында программалыг кол чүтүлдери кылбашан, «...аар улет-пүрүн тынын албас, ову катал тургус-лас болзувуса, каанды-даа улетпүрү тудуп тургузуп шыдаас бис, а тускай чүгү болганымыста о чокка чөгө аду-р алаар бис» деп айтып турган (Чогаал-дары, т. 33, арын 388). Социалист тур-гузушкунун Ленинни планында, социализмин материалдыг бүдүрүлгө суурну тургузарын планында төп черин аар индустрия эзел турар, улус ажил-агый-нын бүгү адырларын техниктиг чөптөгөшкенинде, нитиледиң күш-ажылынын бүдүрүчүлүгүн көдүрүшкүнүнү оң роль илеретинген.

Чурттуг экономика талазы-биле хо-жундай чоруп оң кыска төөгүлү хуусаа-да улаууларын болгаш социализмин материалдыг суурну тургузарын каро-чаныс чөптө болза, аар улетпүрү дүргөн темптер-биле көүдүрү, хөргөлдөң дөңгөлөчүлөрү оң колдаткан өзүдөжө болур, чүгө дөргө о чокка бүдүрүлгөн хөг-жүлдөжө болдурмас, социалист бүдүрүл-гө болдурмас деп В. И. Ленин хөй удаа демделген турган.

Хөргөлдө чүдүлдери бүдүрер-биле, дө-мөйлөргө бүдүрүлгөн чөптө-хөргөсө-дери бүдүрериниң эң дүргөн өзүдөжөни объективтиг өргөжө чугулаанын дуга-йында өргөлдө болза, капитализмге-даа, ол мынкан социализмге-даа күштүг болуп турар эгилеп бүдүрериниң марксесчи те-оризмин оң чутула өөрдөгилериниң би-рооси болур. Мынчалга-даа кайы-бир фор-мацияның экономиктиг хоюлдарынын негеделери-биле дүштүр аян-бүрү нитиле формацияларынга оң хөтөлгөшкө-ни аңгы-аңгы болур. Нитилед бүдүрүл-гөниң сооксаз чок өзүдөжө дажан нитиле бүдүрүлгөн чарыгатынган чөптө-хөргөсө-дериң оран эгилеп тургуза-рында-да, ол мынкан улус ажил-агый-нын бүгү-ле адырларынга бүдүрүлгөн маастайларын калбаргырынга негетинип турар санын машиналары, дерилгелери, механизмиңери бар турар болза, чүгө ни-чаарда боттанын болур деп марксесчи политиктиг экономия өөрдөш турар. Ону бүдүрүлгөн чөптө-хөргөсө-дериң бүдү-рүп турар 1 бөдүрүчү улетпүрүчү, то-ларгайлаар индустрияны одалга бол-гаш металлургия, машина туудушкуну, химия улетпүрү, электри энергияны бү-дүрүлгөн болгаш өскө-даа ол чертеги мындыг адырларын эң дүргөн өзүдөжө хандырар турар.

Мындыг болгада аар улетпүрүн, ыла-кы машина туудушкунун чүгө кол-

даткан өзүдөжө эртен техниканы чаа тех-ника-биле, а чаа техниканы сооксаз чөк-ка чаргыт оюну турарында байдаларын дүргүлүп, бүгү социалист бүдүрүлгөн дөңгөлөчүлөрү суурунга үндөжөөн үзүктөшкенин чокка сайырангайды-рын хандырар турар-дыр. Оон ужурунда хөргөлдөң чүдүлдери бүдүрүп үндүрүп турар 2 бөдүрүчү улетпүрүгө боюраа аар улетпүрүн чүгө эң дүргөн хөгжүдүп турган, бүгү социалист экономиканы көдүрүшкүнүн болгаш улустун амды-рачкы дөңгөлөчү бедирин хандырар бо-лур. Коммунист партия марксесчи-ленинги политиктиг экономияны бо өөрдө-нин бистин Төрсөн чуртувустуң социализм чарыгатынган планын ботта-дырар үнөөдө удурулга болдуруп кел-ген болгаш ам—социалист нитиледиң тургузушкунун дөрсөн болгаш ком-мунистиче чорту шийткөөшкенин үнөөдө база удурулга болдуруп турар.

ДАРЫН МУРУНДАГЫ ҮЕДЕ ССРЭ-НИН ЭКОНОМИКАНЫН ХӨГЖҮЛДЕЗИ

Октябрын социалист Улуг револу-цияның тилкенин соонда эң му-накчы политиктиг тургузуп биле капита-листтерден туска» кыдыр алган эконо-мия талазы-биле хождундай чоруктун арамдык чөрдөжөн эң кыска хуусаала узуукаар деп төөгүлү сорулга бистин чуртувустуң ажилчы чоннарын муру-нуга тургузган. Бо сорулганы шийт-пирээрде хамыктың мурунда аар ин-дустрияны хөгжүдери негетинип турган.

Чүгө болууну аар индустрияны тур-гузарыга болгаш оң бедик хөгжүлдөжө үндөжөөн социализмин тургузуп, бистин Төрсөн чуртувустуң тускай болгаш хамаарышлас чорун хандырар, капита-лизм хурөөжөөшкенин байдалында ССРЭ-ниң камгаланыр аргалын быжыг-лап болур турар. «Социализмин каро-чаныс материалдыг үндөшкө болза, чө-

ажылына баз чаргыт организастаар арга-лыг машиналар улуг улетпүр болуп шы-лаар» деп В. И. Ленин өөрткөн (Чогаал-дары, т. 32, арын 434).

